

Κεφάλαιο 4

4.1. Η κατοχή

Σύντομο χρονικό του 1941

- 6 Απριλίου: Κυριακή. Επίθεση των Γερμανών ενάντια στην Ελλάδα, στην περιοχή των ελληνοβουλγαρικών συνόρων.
- 9 Απριλίου: Ο γερμανικός στρατός μπαίνει στη Θεσσαλονίκη.
- 23 Απριλίου: Ο βασιλιάς Γεώργιος με την κυβέρνηση φεύγουν στην Κρήτη.
- 27 Απριλίου: Οι Γερμανοί μπαίνουν στην Αθήνα.
- 30 Απριλίου: Σχηματίζεται η πρώτη κατοχική κυβέρνηση.
- 6 Μαΐου: Αρχίζουν οι συλλήψεις.
- 20 Μαΐου: Αρχίζει η μάχη της Κρήτης, με επίθεση των Γερμανών.
Τρομερή αντίσταση του λαού. Έλληνες και Άγγλοι στρατιώτες πολεμούν κατά των Γερμανών.
- 27 Μαΐου: Ο βασιλιάς και η κυβέρνηση φεύγουν από την Κρήτη.
- 30 - 31 Μαΐου: Τη νύχτα Έλληνες πατριώτες κατεβάζουν τη γερμανική σημαία από την Ακρόπολη. Αρχίζει το ανθρωποκυνηγητό από τους Γερμανούς.

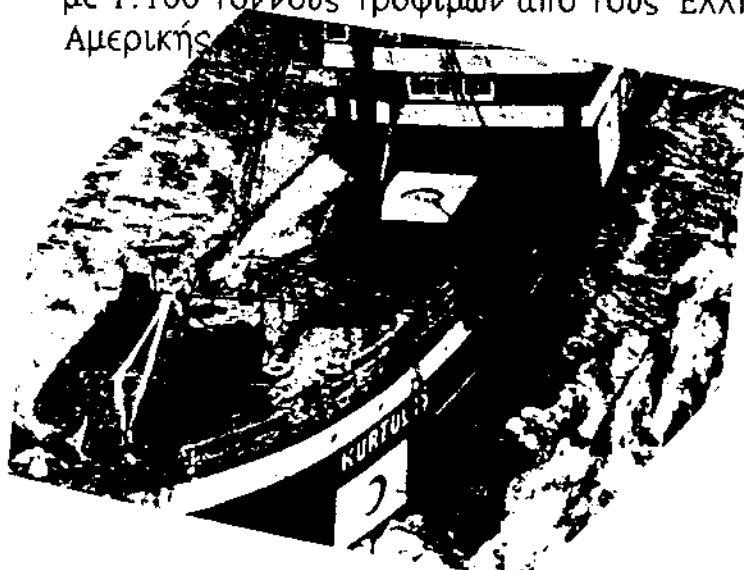
Αφίσσα που κυκλοφόρησε (φυσικά παράνομα) στη Κατοχή.
Ο Μαν. Γλέζος και ο Α. Σιάντος κατεβάζουν τη Γερμανική σημαία

- Ιούνιος: Διακόπτεται η λειτουργία των σχολείων, περιορίζεται η κυκλοφορία μετά τις 10 μ.μ.. Γίνονται επιτάξεις σπιτιών. Περιορίζεται η χρήση των ραδιοφώνων. Αρχίζει η έλλειψη τροφίμων και οι τιμές ανεβαίνουν.

Ιούλιος: Η έλλειψη τροφίμων γίνεται πιο έντονη. Εν τω μεταξύ γύρω στην Αθήνα και σ' όλη την Αττική αρχίζει η καταστροφή των δασών. Ιδρύονται ο ΕΔΕΣ, το ΕΑΜ και άλλες αντιστασιακές μικρότερες ομάδες. Μερικές απ' αυτές συνεργάζονται με τους συμμάχους.

16 Οκτωβρίου: Ομαδικοί τουφεκιμοί ομήρων από τους Γερμανούς για σαμποτάζ.

18 Οκτωβρίου: Φτάνει από την Τουρκία το ατμόπλοιο "Κουρτουλούς" με 1.100 τόννους τροφίμων από τους Έλληνες της Αμερικής.

28 Οκτωβρίου: Στις 28 Οκτωβρίου 1940 η ελληνική κυβέρνηση κι ο λαός απάντησαν με ΟΧΙ στην επιθυμία της φασιστικής Ιταλίας να πάρει ελληνικά στρατηγικά σημεία, και τότε άρχισε ο ελληνοϊταλικός πόλεμος. Η μέρα αυτή καθιερώνεται από το λαό ως εθνική γιορτή. Πατριωτικές εκδηλώσεις. Τη νύχτα γράφονται τα πρώτα ΟΧΙ στους τοίχους των σπιτιών.

Οι λογοκρινόμενες ελληνικές εφημερίδες γράφουν ότι υπήρχε ησυχία στην Αθήνα. Γράφουν επίσης για την επέτειο της πορείας των φασιστών προς τη Ρώμη.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Πάσα άπεργία θά θεωρηται ως έθνική εκδήλωση. Άρχων Κατοχής και εάν ακόμη δέν θιγώνται άμεσα στρατιωτικά συμμέροντα. Τό αυτό ισχύει και διά την άποκίνσην είς άπεργίαν και την άπέπειραν άπεργίας. Θά καταστείλω μέ άπαντα τά είς την διαβασί μου μέσα άμειλικτως πάνσιν τοιαύτην άπέπειραν. Αί παραβάσεις είς τό μέλλον θά τιμωρούνται είς βαρείας περιπτώσεις μέ θάνατον. Ίδίως ή ποινή του θανάτου θά επιβάλλεται είς τους ύποκίνητάς και άσχηλάς. Οί λοιποί συμμετέχοντες είς άπεργίαν θά τιμωρούνται με βαρείας ποινάς. Φυλακίστως είς άπεργίαν θά τιμωρούνται με άποστρατικών έργων. Αθήναι 10—9—1943
Ο Στρατιωτικός Διοικητής Ελλάδος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

περί τής άπαγορεύσεως τής συναλλαγής επί οιοδήποτε είδους τών Ιταλικών ενόπλων Δυνάμεων.

Τή 10—9—43

1) Πάσα άγορά και πώλησις οιοδήποτε είδους τών Ιταλικών ενόπλων δυνάμεων, ως και ή μεσσίτιών συναλλαγή άπαγορεύεται. Πάς όστις παραβαίνει τήν άπαγορεύσην ταύτην, ως και πάς όστις ήθελε φωραθή κατέχων παρανόμως τοιαύτα είδη έφ' όσον πρόκειται περί όπλων, τιμωρείται μέ θάνατον.

2. Είς άπάσας τάς λοιπάς περιπτώσεις παραβάσεως τής παραγορεύσεως τής άπαγορεύσεως ή ποινή του θανάτου θά επιβάλλεται. Η παρούσα διάταξις ισχύει άναρρομώς (επό τής 3)9)43.

10—9—1943

Ο Στρατιωτικός Διοικητής Ελλάδος

Εν τω μεταξύ τον Οκτώβριο αρχίζει η πείνα στην Αθήνα. Ψωμί δεν υπάρχει. Μοιράζουν μόνο με δελτίο 30 δράμια στο άτομο την ημέρα. Ο κόσμος πουλάει ό,τι έχει στο σπίτι. Τα παιδιά παθαίνουν αβιταμίνωση. Στους δρόμους βλέπεις ανθρώπους πεσμένους από την πείνα. Δεν υπάρχει ούτε ξυλεία.

Κώστας Παράσχος: Η κατοχή, φωτογραφικά τεκμήρια, 1941 - 1944. Αθήνα 1974, δεύτερη έκδοση, σ. 13-14 (με παραλείψεις και μικρές μεταβολές)

4.2. Η πείνα

Σιγά-σιγά αρχίζει η πείνα. Όλοι έτρεχαν ν' αγοράσουν ό,τι έβρισκαν και τα καταστήματα άδειάζαν.

Έλειπαν πρώτα τα τρόφιμα που έπαιρναν από το εξωτερικό. Επίσης υπήρχε έλλειψη και στα εγχώρια προϊόντα.

Τα στρατεύματα κατοχής έπρεπε να τα θρέψει η ελληνική γη. Τη γη όμως δεν μπορούσαν να τη δουλέψουν όπως πρώτα. Έτσι πολλά τρόφιμα έλειπαν εντελώς.

Άρχισε η πείνα, κατόπιν η αβιταμίνωση. Κάποιοι πεινασμένοι έπεφτε στο δρόμο λιπόθυμοι. Οι διαβάτες έτρεχαν να βοηθήσουν. Σε λίγο όμως το θέαμα ήταν πιο συνηθισμένο. Οι πεσμένοι στους δρόμους πλήθαιναν. Με τη διαφορά πως δεν ήξερε ο περαστικός αν ο πεσμένος ήταν ζωντανός ή νεκρός. Αν την ίδια ώρα περνούσε κάποιος Γερμανός ή Ιταλός στρατιώτης, του έδινε συνήθως καμιά κλωτσιά για να κάνει τη διάγνυσή του.

Συνηθισμένο καθημερινό θέαμα ήταν και το ψάξιμο των σκουπιδιών.

Έφαχναν με την ελπίδα μήπως βρουν κάτι που απλώς να μασιέται, κάτι που να κατεβαίνει στο στομάχι, να μη μένει άδειο.

Αποτέλεσμα της πείνας και της κακομοιριάς ήταν ότι πλήθαιναν οι αρρώστιες. Ο οργανισμός του ανθρώπου προσπαθούσε να κρατήσει, όσο μπορούσε, με τις δυνάμεις που είχε.

Οι ελληνικές υγειονομικές υπηρεσίες με τα ελάχιστα μέσα που είχαν και με όσα φάρμακα υπήρχαν - που δεν τα πήραν οι κατακτητές - προσπαθούσαν να σταματήσουν το κακό. Οι θάνατοι πλήθαιναν. Ούτε ξυλεία για φέρετρα δεν

υπήρχε και ήταν αναγκασμένοι να θάβουν τους νεκρούς τυλιγμένους σε λινάτσες και κουρέλια. Οι δημόσιες αρχές, με πρωτοβουλία υπαλλήλων της καριέρας και ιδιώτες, που ανήκαν σε οργανώσεις, προσπαθούσαν να στείλουν μηνύματα στους συμμάχους για να τους πληροφορήσουν για το κατόντημα της πρωτεύουσας.

Συζητήστε τι ξέρατε πριν και τι γνωρίζετε τώρα για τη γερμανική κατοχή στην Ελλάδα.

4.3. Ο παρατατικός και ο αόριστος των ρημάτων της Β' συζυγίας

Ο παρατατικός

Στο σχηματισμό του παρατατικού δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των ρημάτων σε **-άω/-άς** και σε **-ώ/-είς**.

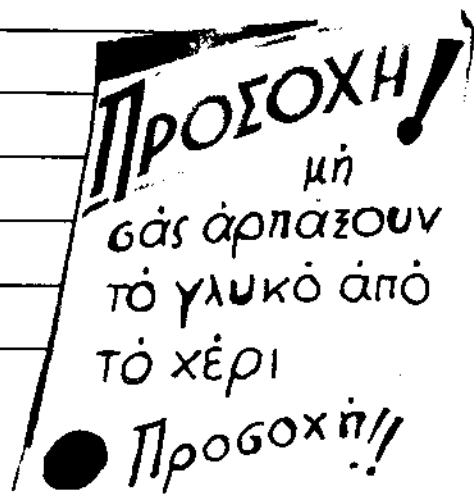
Ο παρατατικός σχηματίζεται αφού βάλουμε μεταξύ του ενεστωτικού θέματος και της κατάληξης του παρελθόντος¹ το ένθεμα **-ούσ-** που τονίζεται πάντα.

Ενεστώτας	Παρατατικός
μιλάω	μιλούσα
μπορώ	μπορούσα

Να κλίσετε.

μιλούσα

μπορούσα

Να σχηματίσετε τον παρατατικό των ρημάτων.

προχωρώ	_____	πολεμάει	_____
βοηθάς	_____	πληρώ	_____
ρωτάει	_____	χαιρετάτε	_____
διψάω	_____	απαντούμε	_____

¹ (του παρελθόντος von παρελθόν

- der Vergangenheit)

εννοώ	_____	προτιμάτε	_____
κρατάει	_____	περνάει	_____
πεινούν	_____	πουλάω	_____
πληροφορώ	_____	αφορά	_____
συγχωρούν	_____	φοιτούν	_____
στεναχωρώ	_____	θεωρείτε	_____
τραβάς	_____	κουνάει	_____
παρατηρώ	_____	χρησιμοποιούμε	_____
επαινώ	_____	βρωμάω	_____
γλεντά	_____	παρακαλός	_____
πηδάω	_____	ευχαριστούμε	_____
μασάτε	_____	απασχολώ	_____

Συμπληρώστε τις προτάσεις .

1. Στον καιρό της κατοχής πολλά παιδιά _____ (φοράω) κουρέλια.
2. _____ (προσπαθώ) να στείλουν μηνύματα για την κατάσταση στην πρωτεύουσα.
3. Με την έλλειψη τροφίμων πολλοί Έλληνες _____ (πουλώ) ό,τι είχαν.
4. _____ (πληροφορώ) τους συμμάχους για τις συλλήψεις και τις επιτάξεις.
5. Οι δημόσιες αρχές _____ (κρατώ) φάρμακα και τρόφιμα και τα _____ (πουλώ).
6. Οι φασίστες και οι φαντάροι _____ (ζω) κάτω από καλύτερες συνθήκες.
7. Μόνο λογοκρινόμενες εφημερίδες _____ (μπορώ) να αγοράσεις.
8. Η Αμερική _____ (προτιμώ) τουρκικά ατμόπλοια για να στείλει τρόφιμα στους πεινασμένους Έλληνες.
9. _____ (χρησιμοποιώ) ξυλεία γιατί δεν είχαν άλλα καύσιμα.
10. Η δραστηριότητα των αντιστασιακών οργανώσεων _____ (απασχολώ) τους κατακτητές σε αυξημένο βαθμό.

Ο αόριστος

Όπως και στον παρατατικό έτσι και στο σχηματισμό του αορίστου δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των ρημάτων σε **-άω/-άς** και **-ώ/-είς**. Στο αοριστικό θέμα βάζουμε τις καταλήξεις του παρελθόντος. Ο τόνος μπαίνει στην προπαραλήγουσα.

Ενεστώτας

βοηθάω
συμφωνώ

Αόριστος

βοήθησα
συμφώνησα

Τα μονοσύλλαβα² ρήματα παίρνουν στον αόριστο, όπως και τα ρήματα της Α' συζυγίας, την αύξηση **έ-** που σχηματίζει την προπαραλήγουσα. Η αύξηση χάνεται στα πρόσωπα που έχουν τρεις ή περισσότερες συλλαβές.

Να κλίσετε.

βοήθησα

έζησα

Προσέξτε τα ανώμαλα ρήματα.

αοριστικό θέμα

αόριστος

πετάω

να πετάξω

πέταξα

ξεχνάω

διψάω

συγχωρώ

χαμογελάω

περνάω

στεναχωρώ

τραβάω

χωράω

φοράω

² μονοσύλλαβος, -η, -ο

- einsilbig

μπορώ _____
πεινάω _____
παρακαλώ _____
επαινώ _____

Βάλτε τα ρήματα στον αόριστο.

συζητούν _____
στεναχωρώ _____
χτυπάτε _____
μασάω _____
πηδάς _____
ξεχνάω _____
θεωρείτε _____

περνάμε
ωφελείτε
απαντάς

Athen 1941. Deutsche Besatzungsoffiziere und italienische Faschisten bei einer Parade auf der Akropolis

τιμωράει _____
επαινώ _____
πολεμάμε _____
ευχαριστείς _____
χαιρετάει _____
κολλάς _____
συγχωρείτε _____
πετάνε _____
έπικρατώ _____

χρησιμοποιούμε	_____
σταματάς	_____
στερώ	_____
κρατάει	_____
εννοούμε	_____
τραγουδάτε	_____
ρωτάς	_____
κουνάω	_____
συμφωνούν	_____
αγαπάτε	_____
κυλάω	_____

Συμπληρώστε τις προτάσεις με αόριστο ή με παρατατικό.

1. Οι κατακτητές τους Έλληνες τούς _____ (στερώ) τα τρόφιμα.
2. Ο δάσκαλός μας δεν μας _____ (μιλάω) για τα χρόνια της κατοχής.
3. Τα μέλη της αντιστασιακής κίνησης _____ (κολλώ) χαρτιά στους τοίχους και έτσι _____ (πληροφορώ) τον πληθυσμό.
4. Οι Έλληνες _____ (πολεμάω) τα γερμανικά και τα ιταλικά στρατεύματα.
5. Οι συμμάχοι _____ (συζητώ) τις πρωτοβουλίες των αντιστασιακών οργανώσεων.
6. Σ' όλη τη χώρα _____ (επικρατώ) πείνα και αρρώστια.
7. Οι διαβάτες _____ (βοηθάω) τον πεσμένο συμπολίτη τους.
8. Ο εργοδότης _____ (πουλάω) τα προϊόντα του στο εξωτερικό.
9. Υπάλληλοι και ιδιώτες δεν _____ (συμφωνώ) πάντα με τις προτάσεις των συμμάχων.
10. Οι ελληνικές υπηρεσίες δεν _____ (μπορώ) να βοηθήσουν τους φτωχούς.

Μεταφράστε.

1. Die Ämter hatten keine Medikamente und andere Waren, um das Elend aufzuhalten.

2. Auch die Kinder hungerten, weil es nicht genug Lebensmittel gab

3. Wie sie sich ³ auch bemühten, die griechischen Privatleute konnten nicht helfen, darum informierten sie die Alliierten.

4. Die Deutschen hörten nicht mit den Menschenjagden auf, und der Widerstand der Griechen wuchs (wurde größer).

5. Durch Beschlagnahmung raubten die Besetzer der Bevölkerung Nahrung und Häuser.

6. Viele Griechen sprachen nicht nur über Widerstand, sie nahmen an Demonstrationen⁴ und Kundgebungen teil oder kämpften in den Bergen gegen die Eroberer.

7. Verbrachte Kostas Paraschos die Zeit der deutschen Besatzung in Athen?

³ όσο κι αν

- so sehr ... auch, wie ... auch

⁴ η διαδήλωση

- die Demonstration

8. Dieses Buch antwortete nicht auf die Frage nach den Folgen der Besatzung für die griechische Wirtschaft⁵.

9. Der Zustand der griechischen Wirtschaft beschäftigte die zensierten Zeitungen nicht.

10. Sie konnten die Erde nicht in der gleichen Weise bebauen wie vorher.

4.4. Οι γειτονιές του κόσμου

Γιάννης Ρίτσος: Ένας απ' τους γνωστότερους σύγχρονους Έλληνες ποιητές. Γεννήθηκε το 1909 στη Μονεμβασία. Πέρασε δύσκολα παιδικά και νεανικά χρόνια. Άρχισε να σπουδάζει χορό και να παίζει στο θέατρο. Τον τράβηξαν όμως οι νέες ιδέες της εποχής του και ιδιαίτερα η ρωσική επανάσταση.

Με την πρώτη του κιόλας ποιητική συλλογή "Τρακτέρ" έκανε μεγάλη εντύπωση στους αριστερούς κύκλους.

Το 1936 έγραψε τον "Επιτάφιο" για έναν νεαρό εργάτη που τον σκότωσαν σε μια διαδήλωση που τη διάλυσε ο στρατός και η αστυνομία με τρομοκρατικά μέσα. Το ποίημα έγινε και γνωστό τραγούδι απ' το Μίκη Θεοδωράκη.

Στο διάστημα της φασιστικής δικτατορίας του Μεταξά (1936-1941), στην κατοχή (1941-1945), κατά το τέλος του εμφυλίου πολέμου (1946-1950) και στη χουντική δικτατορία (1967-1974) τον φυλάκισαν.

Ο Ρίτσος γράφει σε μοντέρνο στίχο και τα έργα του είναι πυκνά σε ιδέες.

Είναι επηρεασμένος απ' το Ρώσο ποιητή Μαγιακόφσκη και τους αριστερούς Γάλλους ποιητές. Τα έργα του καθρεφτίζουν το κοινωνικό περιβάλλον και την αντικειμενική πραγματικότητα.

Ο Ρίτσος στέκεται δίπλα στους εργαζόμενους και είναι πάντα παρών στα σημαντικά γεγονότα. Είναι ο αγαπημένος τους ποιητής.

Μερικά του έργα είναι:

Το τραγούδι της αδελφής μου, Η σονάτα του σεληνόφωτος, Το παράθυρο...

Ο Ρίτσος είναι επίτιμος διδάκτορας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και πήρε το 1977 το βραβείο Λένιν.

Τα έργα του κυκλοφορούν σε πολλές γλώσσες.

⁵ η οικονομία

ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Τούτο το καλοκαίρι σαν και πέρσι, μας ήρθε θυμωμένο.
Είναι βαρύ το σακί του ήλιου στην πληγιασμένη ράχη.
Κ' οι καρποί μας απ' τα φύλλα δείχνουν σφιγμένες τις γροθιές τους.
Δεν ξέρεις καν τι μήνας είναι.
Κανένας δεν όργωσε φέτος, κανένας δεν έσπειρε
Δεν ξέρεις τι καιρό κάνει.
Το καλοκαίρι έχει χάσει το δρόμο του ανάμεσα στους σκοτωμένους
κι οι Εποχές κάθονται αμίλητες μες στο βομβαρδισμένο δάσος.
Ένα αυτοκίνητο ανοιχτό στον πρωινό δρόμο.
Κουβαλάει στην πολιτεία κασόνια με σφαίρες.
Έστριψε. Χάθηκε στο σκονισμένο φως. Όχι, δεν ξέρεις.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ

Οι γειτονιές είναι λυπημένες.
Οι γειτονιές έχουν χώσει το πηγούνι τους στον κόρφο τους.
Δεν μιλάνε οι γειτονιές. Το βράδυ, σεργιανάει στους λασπωμένους δρόμους
έρημο, μ' ένα παλιό ξεκούρντιστο φεγγάρι στα χέρια του
σαν τον τυφλό διακονιάρη με τη φυσαρμόνικα. Παίζει ένα τυφλό τραγούδι.
Κανένα παράθυρο δεν ανοίγει. Ο εργάτης που γυρνάει στη φαμίλια του
δεν κοντοστέκει, δρασκελάει αργά το κατώφλι,
κοιτάζει χάμου. Τα παιδιά τον κοιτάζουν.
Η γυναίκα μπαλώνει μια κάλτσα. Δεν τον κοιτάζει
«Ούτε σήμερα» λέει, σα νά 'χει φταίξει.
«Δε βρήκα μήτε σήμερα ψωμί», λέει.
Και τα παιδιά δεν ξέρουν κ' είναι λυπημένα
κ' η πιατοθήκη είναι λυπημένη σα μια μικρή σκάλα που δε βγαζει πουθενά
και τα πήλινα πιάτα είναι λυπημένα
σα φεγγάρια που δεν έχουν τι να φωτίσουν
και το ξύλινο αυγό του μανταρίσματος μέσα στην κάλτσα
είναι σα μια γροθιά σφιγμένη
είναι σα μια γροθιά κρυμένη σε μian άδεια τσέπη.
Οι γειτονιές δε μιλάνε.
Οι γειτονιές θυμώνουν. Κρύβονται μες στον ίσκιο οι γειτονιές
και σφίγγουν τη γροθιά τους. Δε μιλάνε.

4.5. Περιφραστικοί χρόνοι της ενεργητικής φωνής:

Παρακείμενος⁶, υπερσυντέλικος⁷ συντελεσμένος μέλλοντας⁸

Ο παρακείμενος

Ο παρακείμενος, όπως και ο υπερσυντέλικος και ο συντελεσμένος μέλλοντας, έχει δύο τύπους. Εδώ θα εξετάσουμε την ενεργητική φωνή του πρώτου τύπου. Ο τύπος αυτός σχηματίζεται με τη βοήθεια του βοηθητικού⁹ ρήματος **έχω** και την ενεργητική φωνή του απαρέμφατου¹⁰. Το απαρέμφατο σχηματίζεται με το αοριστικό θέμα και την κατάληξη **-ει**. Ο τόνος μπαίνει στην παραλήγουσα όταν αυτή υπάρχει.

Ενεστώτας	Παρακείμενος
γράφω	έχω γράψει
βοηθάω	έχω βοηθήσει

Το απαρέμφατο είναι άκλιτο. Κλίνεται μόνο το βοηθητικό ρήμα **έχω**.

έχω γράψει	έχω βοηθήσει
έχεις γράψει	έχεις βοηθήσει
έχει γράψει	έχει βοηθήσει
έχουμε γράψει	έχουμε βοηθήσει
έχετε γράψει	έχετε βοηθήσει
έχουν γράψει	έχουν βοηθήσει

Ο παρακείμενος της ενεργητικής, αλλά και της παθητικής φωνής¹¹, φανερώνει κάτι που έγινε¹² στο παρελθόν και είναι αποτελειωμένο¹³ την ώρα που μιλάμε.

Συχνά χρησιμοποιούμε τον παρακείμενο για να εκφράσουμε κάτι που έχει συνέπεια για το παρόν.

Δεν έχεις κλείσει την πόρτα, κάνει κρύο.

6	ο παρακείμενος	-	das Perfekt
7	ο υπερσυντέλικος	-	das Plusquamperfekt
8	ο συντελεσμένος μέλλοντας	-	das Futur II
9	βοηθητικός, -ή, -ό	-	Hilfs-
10	το απαρέμφατο	-	die Grundform (deutsches Partizip Perfekt)
11	η παθητική φωνή	-	das Passiv
12	(έγινε von γίνομαι	-	er, sie, es geschah)
13	αποτελειωμένος, -η, -ο	-	beendet

Σχηματίστε τον παρακείμενο .

- ξεχνώ _____
θυμώνω _____
σφίγγεις _____
φωτίζει _____
μπαλώνουν _____
δρασκελάει _____
γυρνάς _____
σεργιανούν _____
χώνει _____
κουβαλάτε _____
σπείρει _____
οργώνεις _____
φυλακίζουν _____
θάβει _____
μασάω _____
πληθαίνουν _____
αδειάζει _____
λείπετε _____
παθαίνω _____
παρατηρεί _____

Από παράνομο λεύκωμα της Κατοχής.

Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με ρήματα στον παρακείμενο .

1. Οι πυκνοί στίχοι του ποιητή τού _____ (κάνω) μεγάλη εντύπωση.
2. Τα γεγονότα της ρωσικής επανάστασης _____ (αλλάζω) την πολιτική κατάσταση της Ευρώπης κι όλου του κόσμου.
3. Στα χρόνια της δικτατορίας _____ (φυλακίζω) πολλούς ανθρώπους κάτω από τρομερές συνθήκες.
4. Το άρθρο του περιοδικού _____ (καθρεφτίζω) αντικειμενικά την κατάσταση που επικρατεί στο περιβάλλον.

5. Αυτή την άνοιξη δεν _____ (οργάνω) ούτε _____ (σπείρω) γιατί στο χωριό ήταν μόνο οι γέροι και οι ασθενές.
6. _____ (κουβαλώ) ξύλο για τη φωτιά στις πόλεις και έτσι _____ (φέρνω) καταστροφές στα δάση.
7. _____ (βλέπω) το κατώφλι και το δρασκελίζει χωρίς να πέσει.
8. _____ (σεργιανώ) στους δρόμους της Αθήνας και δεν _____ (παρατηρώ) άλλο εκτός από λασπωμένα σπίτια, έρημα καταστήματα και πεινασμένους ανθρώπους.
9. Η συλλογή δεν _____ (προχωρώ) πέρα απ' τα έργα των νεανικών χρόνων του ποιητή.
10. Οι γονείς μου δε μου _____ (μιλώ) ποτέ για την εποχή του εμφύλιου πολέμου.

Ο υπερσυντέλικος

Ο υπερσυντέλικος σχηματίζεται από τον παρατατικό του βοηθητικού ρήματος **έχω** και το απαρέμφατο

Ενεστώτας	Υπερσυντέλικος
γράφω	είχα γράψει
βοηθάω	είχα βοηθήσει

Όπως και στον παρακείμενο έτσι και στον υπερσυντέλικο κλίνεται μόνο το βοηθητικό ρήμα έχω.

είχα γράψει	είχα βοηθήσει
είχες γράψει	είχες βοηθήσει
είχε γράψει	είχε βοηθήσει
είχαμε γράψει	είχαμε βοηθήσει
είχατε γράψει	είχατε βοηθήσει
είχαν γράψει	είχαν βοηθήσει

Ο υπερσυντέλικος αναφέρεται στο παρελθόν και φανερώνει, πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα ήταν τελειωμένο στα περασμένα, πριν γίνει κάτι άλλο.

Όταν έφτασες, είχα γράψει το γράμμα.

Σχηματίστε προτάσεις με τύπους στον υπερσυντέλικο.

1. θυμώνω / λέγω

Θύμωσε μ' αυτό που είχα πει για το φέρεσίμό του.

2. μπαλώνω / σπάζω

3. καταλαβαίνω / παρατηρώ

4. αδειάζω / τελειώνω

5. λείπω / βρίσκω

6. χάνω / πληθαίνω

7. βλέπω / φωτίζω

8. σπέρνω / οργώνω

9. αναφέρω / ρωτάω

10. ξεχνώ / απασχολώ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

Σχηματίζεται από το μέλλοντα του βοηθητικού ρήματος έχω (θα έχω) και το απαρέμφατο αορίστου. Σχηματίζεται δηλαδή ακριβώς όπως κι ο παρακείμενος, μόνο που παίρνει μπροστά το μόριο **θα**.

Ενεστώτας	Συντελεσμένος μέλλοντας
γράφω	θα έχω γράψει
βοηθάω	θα έχω βοηθήσει

Κι εδώ κλίνεται μόνο το βοηθητικό ρήμα έχω

θα έχω γράψει	θα έχω αγαπήσει
θα έχεις γράψει	θα έχεις αγαπήσει
θα έχει γράψει	θα έχει αγαπήσει
θα έχουμε γράψει	θα έχουμε αγαπήσει
θα έχετε γράψει	θα έχετε αγαπήσει
θα έχουν γράψει	θα έχουν αγαπήσει

Ο συντελεσμένος μέλλοντας αναφέρεται στο μέλλον. Φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα θα είναι τελειωμένο, σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Αύριο το μεσημέρι θα έχω γράψει το γράμμα.

Σχηματίστε προτάσεις με το συντελεσμένο μέλλοντα.

μέχρι το τέλος της εβδομάδας	παίρνω την πρωτοβουλία πετάω τα κουρέλια στα σκουπίδια δεν χάνω την ελπίδα
μετά το Πάσχα	μπαλώνει το φουστάνι βάφει τους τοίχους καθαρίζει τη σκονισμένη πιατοθήκη
μέχρι αύριο	ετοιμάζει την τιμωρία του κουβαλάς τους καρπούς παρουσιάζουμε το τεκμήριο

πριν από την ψηφοφορία

το κράτος πληροφορεί τους πολίτες
το κόμμα δημοσιεύει το καινούργιο
πρόγραμμά του
σεργιανάει στις γειτονιές

μέσα σ' ένα μήνα

τελειώνω την ζωγραφιά
επεκτείνω τις γνώσεις μου
εντάσσω τον αθλητή στην ομάδα

4.6. Η ΝΥΧΤΑ ΤΩΝ ΤΑΝΚΣ

Το κείμενο που ακολουθεί είναι μια σύνοψη του πρώτου κεφαλαίου (σελ.: 19-37).

Εκείνη η απριλιάτικη νύχτα στην Αθήνα ήταν η πιο όμορφη της άνοιξης. Τα λουλούδια, οι γλάστρες στα μπαλκόνια και ο βασιλικός κήπος σκόρπιζαν παντού μεθυστικά αρώματα.

Δύο μετά τα μεσάνυχτα.

Σχεδόν ερημιά στους δρόμους της Αθήνας. Και οι λιγοστοί διαβάτες πήγαιναν ευτυχισμένοι και ήσυχοι στα σπίτια τους.

Και αύριο έτσι θάναι ...

Η σκιά προχωρούσε μέσα στο σκοτάδι. Είχε στρίψει στα ανθοπωλεία και άρχισε ν' ανεβαίνει τη Βασιλίσσης Σοφίας. Τότε έσκισε το σκοτάδι η στριγγλιά:

- Αλτ, ή πυροβολώ!

Σάστισε. Και είδε. Ένας πελώριος γίγαντας από ατσάλι, ένα τανκ, της έκλεινε το δρόμο. Μια κνήμη έτοιμη να ρίξει ήταν στραμμένη πάνω της. Και πίσω από το τανκ, και πλάι, άλλα ατσαλένια τέρατα.

- Πίσω! Απαγορεύεται (πάλι η στριγγλή φωνή).

Συγκέντρωσε τις δυνάμεις της και είπε:

- Πάω στο υπουργείο εδώ απέναντι. Είμαι καθαρίστρια. Θα χάσω το μεροκάματο.

- Φύγε, γιατί θα σε σκοτώσω!

Το ατσάλι και η φωνή δεν έκαναν αστεία.

Η σκιά έκανε πίσω και χάθηκε στο σκοτάδι.

Τ' άστρα τρεμόσβηναν. Ξημέρωνε η 21 Απριλίου 1967, η κοσμοσωτήρια ημέρα που η δημοκρατία θάφτηκε στη γη που γεννήθηκε ...

Ο εχθρός κοιμάται αμέριμνος. Κοιμάται και νιώθει ελεύθερος. Το πρωί θα ξυπνήσει σκλάβος. Την ψυχή του θα την έχει πατήσει η φασιστική μπότα. Το ίδιο όπως τότε ...

Ενώ τα τανκς του Παπαδόπουλου και του Παττακού έπιασαν όλα τα σημεία του κράτους, οι στρατιωτικές δυνάμεις δούλεψαν σκληρά όλη τη νύχτα και

την ημέρα μέχρι που πέτυχαν την επιχείρηση που ανέλαβαν, "συλλήψεις επικίνδυνων στοιχείων".

Μέσα σ' ελάχιστες ώρες έχουν συλληφθεί μέσα στα σπίτια τους, ενώ κοιμόντουσαν, γύρω στους 10.000 Αθηναίοι και Πειραιώτες: Η ηλικία, το φύλλο, η θρησκεία ή η κατάσταση υγείας δεν έπαιζαν κανένα ρόλο. Γεροι 70 ή 75 χρονών στοιβάχτηκαν με νέους και κορίτσια 16 και 17 χρονών μέσα στα καμιόνια σαν σαρδέλλες κονσερβαρισμένες. Κι αν κανένας φώναζε ότι δεν μπορεί ν' αναπνεύσει, ο υποκόπανος των όπλων ανελάμβανε να επιβάλει το Νόμο και την Τάξη.

"... θυμάμαι πως εκείνο το πρωίνο της 21 Απριλίου, όταν ακούσαμε στο ραδιόφωνο για το τι είχε συμβεί στη χώρα μας, βρισκόμασταν στην κουζίνα..."

Αυτή που μιλάει είναι η Τερέζα 17 χρονών. "Ο πατέρας μου, συνεχίζει, η μητέρα μου, η αδελφή μου, ο αρραβωνιαστικός της κι εγώ καθόμασταν στο τραπέζι. Το ραδιόφωνο ειδοποιούσε ανάμεσα στα στρατιωτικά θούρια, ότι απαγορευόταν σ' όλους να βγουν από τα σπίτια τους. Ο πατέρας είχε κάνει 11 χρόνια φυλακή για πολιτικά φρονήματα. Είχε βγει πριν ένα χρόνο. Γνωρίσαμε λίγη χαρά μονάχα εκείνο το χρόνο. Ο πατέρας ήταν αμίλητος και σκεπτικός. Έξω δεν ακουγόταν κανένας θόρυβος. Όλοι είχαν βυθιστεί στην απόλυτη σιωπή, σα να ήταν βαθιά νύχτα.

Στις έξι το απόγευμα οι στρατιώτες χτύπησαν την πόρτα. Μόλις μπήκαν μας ζήτησαν τις ταυτότητές μας. Ύστερα ρώτησαν τον πατέρα και τη μητέρα αν ήταν έτοιμοι..."

Το μοιραίο ταγκς,
που οι ερπινοτριές του
"πατηραι" πάνω σε
στήθη νέων της Ελλάδας,
που φώναζαν
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.

Το Πολυτεχνείο μετά την
εισβολή των ταγκς.

"... Κατά τις δύομιση ξύπνησα τρομαγμένος. Σα να γινότανε σεισμός. Η γυναίκα μου είχε ξυπνήσει πριν από μένα και κοίταζε από το παράθυρο στο δρόμο. Πλησίασα και εγώ να δω τι συμβαίνει. Ο δρόμος γεμάτος τανκς. Οι μπούκες των κανονιών στριφογύριζαν έτοιμες να ρίξουν. Τι να συμβαίνει, βρε γυναίκα; Μήπως ήξερε και αυτή; Το πήρα απόφαση ότι ο ύπνος τέρμα. Η γυναίκα μου έφτιαξε καφεδάκι, άναψα τσιγάρο και κοίταξα από το παράθυρο με σβηστό φως. Κατά τις τέσσερις το πρωί, ήταν ακόμη νύχτα, άκουσα την εξώπορτα της πολυκατοικίας ν' ανοίγει. Κοίταξα προς τα εκεί και είδα την κοπέλλα του πρώτου ορόφου να βγαίνει μ' ένα βαλιτσάκι στο χέρι και να στέκεται ακίνητη στο πεζοδρόμιο. Τρελλάθηκα; είπα μέσα μου. Δεν βλέπει τον χαλασμό του κόσμου; Πώς να την ειδοποιήσω; Στο δρόμο δεν μπορώ να βγω. Άνοιξα λίγο το παράθυρο και φώναξα, αλλά από το δυνατό θόρυβο των τανκς δεν μπορούσε να μ' ακούσει. Ξαναφώναξα, μα τίποτα. Σε λίγο ένα από τα τανκς σταμάτησε κοντά της. Ένας αξιωματικός σήκωσε το κεφάλι του και ούρλιαξε:

- Αλτ, ή πυροβολώ!

Λαχτάρησε το καημένο το κορίτσι κι έκανε ένα βήμα πίσω φέρνοντας το χέρι στην καρδιά. Εκείνη τη στιγμή πρέπει νά 'νιωσε αυτό που ένιωσα και εγώ: το χρόνο, τη ζωή, τα ιδανικά, την αλήθεια, ό,τι έχει αξία σ' αυτόν τον τρελλό κόσμο να κόβονται με το μαχαίρι. Ο θάνατος ήταν κοντά. Τον αισθανόμουν, σας λέω, τον έβλεπα νά 'ρχεται. Και ήρθε ο άτιμος. Οι σφαίρες έπεσαν στο κορμί του κοριτσιού. Έπεσε άψυχο, γεμάτο αίματα, στο δρόμο. Τη βαλίτσα την κρατούσε ακόμα στο χέρι.

- Και το τανκ;

- Σα να μην έγινε τίποτα, συνέχισε την πορεία του με τραγούδια.

- Και το πτώμα;

- Έμεινε εκεί ως το πρωί. Κατά τις οχτώ ήρθε ένα στρατιωτικό αυτοκίνητο, το έβαλε μέσα σ' ένα τσουβάλι, έπλυνε τα αίματα και αυτό ήταν όλο..."

"... Στο Ψυχικό, σ' ένα δωμάτιο μιας αρχοντικής βίλλας υπάρχει ακόμα φως. Σε δυο πολυθρόνες κάθονται δύο Αμερικανοί και καπνίζουν νευρικά. Δουλεύουν για τη CIA στην Ελλάδα. Και οι δυο αγαπούν τη χώρα που τους έχουν στείλει να φρονιμέψουν. Αγαπούν τη ρετσίνα, τα ψάρια, τα νησιά και τη θάλασσα. Αγαπούν ακόμη και τα κορίτσια της Αθήνας. Γνήσιοι φιλέλληνες!!! ...

Το τηλέφωνο κουδουνίζει. Δεν το σηκώνει κανείς αμέσως. Δυο, τρία, τέσσερα ... Στο πέμπτο κουδούνισμα ο νεαρός σηκώνει το ακουστικό:

- Εσείς;

- Ναι, εγώ.

- Μπορώ να μιλήσω στον αρχηγό;

Ο αρχηγός από την απέναντι πολυθρόνα μ' ένα νεύμα υπαγορεύει την απάντηση.

- Όχι. Είναι απασχολημένος. Πέστε σε μένα ό,τι έχετε να πείτε.

- Όλα εντάξει.

- Απολύτως;

- Απολύτως.

- Καλά. Πάρτε με πάλι σε μια ώρα!

Ένα σατανικό χαμόγελο έσπασε την κρύα όψη του αρχηγού. Κοντεύει να ξημερώσει. 21 Απριλίου 1967. Ημέρα Παρασκευή. Ο μισός πληθυσμός της Ελλάδας είναι κιάλας στις φυλακές. Άλλοι μαζεμένοι στα γήπεδα. Πολλά παιδιά κλαίνε στα σπίτια μόνα τους. Σκοτωμένοι και τραυματισμένοι είναι ξαπλωμένοι στους δρόμους. Φόβος επικρατεί παντού. Φωνή δεν ακούγεται πουθενά, μόνο στρατιωτικά εμβατήρια και ο θόρυβος των τανκς. Το τηλέφωνο κουδουνίζει πάλι. Ακούγεται η ίδια γνώριμη φωνή:

- Λοιπόν; ρωτάει ο ξένος.

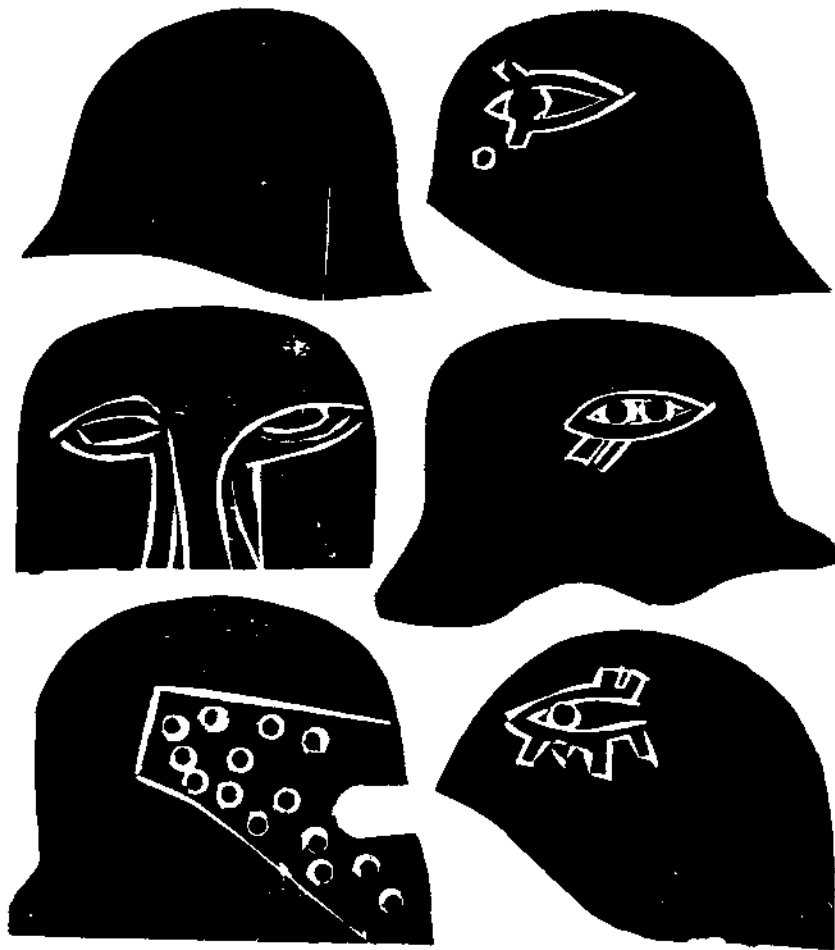
- Επιτυχία 100%.

- Αντίδραση του εχθρού;

- Μηδέν. Σ' ολόκληρη τη χώρα επικρατεί ο Νόμος και η Τάξη.

Κάτσης, Γ.: Η γέννηση του νεοφασισμού στην Ελλάδα. Αθήνα 1974.

Αποδώστε το κείμενο με δικά σας λόγια.

4.7. Ανώμαλα ουσιαστικά

Θηλυκά ουσιαστικά σε -ος

Τα ουσιαστικά αυτά κλίνονται και τονίζονται όπως τα αρσενικά σε -ος.

Ο πληθυντικός σχηματίζεται με την κατάληξη -οι σύμφωνα με την αρχαία κλίση ή πιο σπάνια με -ες σύμφωνα με τη δημοτική.

Δε χρησιμοποιούμε το -ες για πρόσωπα (η ψυχολόγος, η κάτοικος...)

η έξοδος	οι έξοδοι / έξοδες
της εξόδου	των εξόδων
την έξοδο	τις εξόδους / έξοδες
- έξοδε	- έξοδοι

Κατά τον ίδιο τρόπο κλίνονται:

η ψυχολόγος, η ταχυδρόμος, η πρόοδος, η περίοδος, η επέτειος, η ήπειρος, η Μεσόγειος, η κάτοικος, η μέθοδος, η συνάδελφος, η υπάλληλος, και τα ονόματα πολλών νησιών όπως η Νάξος...

Βάλτε από τον πληθυντικό στον ενικό και αντίστροφα.

1. Που βρίσκεται η έξοδος;
2. Ξέρεις τις μεθόδους του;
3. Σημείωσε μεγάλες προόδους.
4. Βρείτε το όνομα αυτής της ηπείρου.
5. Σύγκρινε αυτήν την περίοδο με την άλλη.
6. Ποιες είναι η ημερομηνίες αυτών των επετείων;
7. Η υπήκοος θα πάρει καινούργιο όνομα.
8. Δημοσιεύει το καινούργιο βιβλίο της ψυχολόγου.
9. Αυξάνουν τα μεροκάματα των ταχυδρόμων.
10. Στέλνω τα πακέτα στις καινούργιες υπαλλήλους.

Βρείτε προτάσεις με τις φράσεις.

η μελανή επέτειος	η ψωροπερήφανη ψυχολόγος
η χωριστή είσοδος	η δυτική Τήνος
η νότια-δυτική Ρόδος	η βραχυχρόνια πρόοδος
η απασχολούμενη υπάλληλος	η γνώριμη συνάδελφος
η Γερμανίδα υπήκοος	η στριγγλή ταχυδρόμος
η γαλανή Μεσόγειος	η μοντέρνα Κύπρος

Ουδέτερα ουσιαστικά σε -ος

Αυτά τα ουσιαστικά κλίνονται διαφορετικά από τα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος.

Τα δισύλλαβα κατεβάζουν στην λήγουσα τον τόνο μόνο στη γενική πληθυντικού. Ουσιαστικά με περισσότερες συλλαβές που τονίζονται στην προπαραλήγουσα μεταφέρουν τον τόνο στη γενική ενικού κατά μία στη γενική πληθυντικού κατά δύο θέσεις.

το κράτος	τα κράτη
του κράτους	των κρατών
το κράτος	τα κράτη

το μέγεθος ¹	τα μεγέθη
του μεγέθους	των μεγεθών
το μέγεθος	τα μεγέθη

Κατά τον ίδιο τρόπο κλίνονται:

το μέρος, το λάθος, το τέλος, το δάσος, το μήκος, το τείχος, το είδος, το γένος, το έτος, το κέρδος, το ύψος, το τεύχος ...

ΚΑΤΟ Ϊ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Μεταφράστε τις φράσεις.

das Geheimnis des Staates
die Änderung des Geburtsnamens
die Waldblumen
die Gewinne der Banken
die Art des Unternehmens
das Jahr der Frau
der Grund des Fehlers
die Stadtmauern
die Höhe des Zinssatzes
die Länge des Schattens

¹ το μέγεθος

— die Größe

Σχηματίστε προτάσεις.

Ich lese

über das Ende des Bürgerkriegs
über den griechischen Staat in den Jahren der
Diktatur
einen Artikel über die Zerstörung der Wälder

ich sehne mich nach

dem Ende des Films
der Insel Tinos
einem großen Gewinn

er informiert uns über

die Fehler der Abteilung
die Größe der Katastrophe
die Fortschritte der Regierung

erinnerst du dich nicht an

die Methoden der Psychologin
den Jahrestag der Revolution
das Ende der Besatzungszeit

sie besprechen

die Länge des Weges
die Periode der Demokratie
die neue Broschüre

Βάλτε το άρθρο.

___ αόριστος, ___ κράτος, ___ οργανισμός, ___ έξοδος, ___ μέρος,
___/___ υπάλληλος, ___ χώρος, ___ Κύπρος, ___ μέγεθος, ___ ήπειρος,
___ τέλος, ___ επέτειος, ___ λάθος, ___ δάσος, ___ τουφεκισμός,
___ πρόοδος, ___ τόννος, ___/___ σύμμαχος, ___ χορός, ___ περίοδος.

Ακολουθούν μερικές ξένες λέξεις από τα γερμανικά που έχουν την ίδια ρίζα² με ελληνικές λέξεις που μάθατε στο τρίτο και τέταρτο κεφάλαιο:

Θυμάστε αυτές τις λέξεις στα ελληνικά;

die Avitaminose	die Chronik	die Diagnose
die Sabotage	fotografisch	die Karriere
der Patriot	die Katastrophe	die Tonne
faschistisch	die Epoche	die Diktatur
die Sonate	die Familie	der Balkon
der Gigant	der Sklave	die Sardelle
die Villa	der Philhellene	der Neofaschismus
das Shampoo	chemisch	das Rollo
das Kanapee	das Phänomen	das Aspirin
der Dialog	der Tourist	die Konserve
das Aroma	modern	zynisch
poetisch	delikat	der Diesel
der Satan	das Gas	der Ball
der Marmor	die Atmosphäre	der Stil
das Jackett	das Kilo	die Periode
der Analphabet	charakterisieren	ideologisch
die Grammatik	anomal	der Faschist

4.8. Η δήλωση του Σεφέρη

Στα χρόνια της δικτατορίας ο ελληνικός λαός έκανε αντίσταση όσο και όπως μπορούσε. Άλλοι φύγανε στο εξωτερικό και έκαναν από εκεί αντίσταση. Πολλοί ποιητές σταμάτησαν να δημοσιεύουν κείμενά τους κι έδειξαν έτσι ότι δεν ήθελαν να πάρουν μέρος στη "πολιτιστική" ζωή χωρίς ελευθερία.

Η δήλωση του Σεφέρη έγινε στις 28 Μαρτίου 1969 από το BBC και έκανε μεγάλη εντύπωση κυρίως γιατί ο Σεφέρης ήταν τότε παγκόσμια γνωστός, αφού το 1963 είχε πάρει το βραβείο Νόμπελ για το έργο του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ

² η ρίζα

- die Wurzel

Η δήλωση

Πάει καιρός που πήρα την απόφαση να κρατηθώ έξω από τα πολιτικά του τόπου. Προσπάθησα άλλοτε να το εξηγήσω· αυτό δε σημαίνει διόλου πως μου είναι αδιάφορη η πολιτική ζωή μας.

Έτσι, από τα χρόνια εκείνα, ως τώρα τελευταία, έπαψα κατά κανόνα να αγγίζω τέτοια θέματα. Έξάλλου τα όσα δημοσίεψα ως τις αρχές του 1967 και η κατοπινή στάση μου – δεν έχω δημοσιέψει τίποτε στην Ελλάδα από τότε που φιμώθηκε η ελευθερία – έδειχναν, μου φαίνεται, αρκετά καθαρά τη σκέψη μου.

Μολαταύτα, μήνες τώρα, αισθάνομαι μέσα μου και γύρω μου, ολοένα πιο επιτακτικά, το χρέος να πω ένα λόγο για τη σημερινή κατάσταση μας. Με όλη τη δυνατή συντομία, να τι θα έλεγα:

Κλείνουν δυο χρόνια που μας έχει επιβληθεί ένα καθεστώς ολωσδιόλου αντίθετο με τα ιδεώδη για τα οποία πολέμησε ο κόσμος μας και τόσο περίλαμπρα ο λαός μας στον τελευταίο παγκόσμιο πόλεμο. Είναι μια κατάσταση υποχρεωτικής νάρκης, όπου όσες πνευματικές αξίες κατορθώσαμε να κρατήσουμε ζωντανές, με πόνους και με κόπους, πάνε κι αυτές να καταποντιστούν μέσα στα ελώδη στεκούμενα νερά. Δεν θα μου ήταν δύσκολο να καταλάβω πως τέτοιες ζημιές δεν λογαριάζουν πάρα πολύ για ορισμένους ανθρώπους. Δυστυχώς δεν πρόκειται μόνον γι' αυτό τον κίνδυνο. Όλοι πια το διδάχτηκαν και το ξέρουν πως στις δικτατορικές καταστάσεις η αρχή μπορεί να μοιάζει εύκολη, όμως η τραγωδία περιμένει αναπότρεπτη στο τέλος. Το δράμα αυτού του τέλους μάς βασανίζει, συνειδητά ή ασυνείδητα, όπως στους παμπάλαιους χορούς του Αισχύλου. Όσο μένει η ανωμαλία, τόσο προχωρεί το κακό.

Είμαι ένας άνθρωπος χωρίς κανένα απολύτως πολιτικό δεσμό και, μπορώ να το πω, μιλώ χωρίς φόβο και χωρίς πάθος. Βλέπω μπροστά μου τον γκρεμό όπου μας οδηγεί η καταπίεση που κάλυψε τον τόπο. Αυτή η ανωμαλία πρέπει να σταματήσει. Είναι εθνική επιταγή.

Τώρα ξαναγυρίζω στη σιωπή μου. Παρακαλώ το Θεό να μη με φέρει άλλη φορά σε παρόμοια ανάγκη να ξαναμιλήσω.

Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας. Γ' Γυμνασίου, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1979, σ. 299.

